

Verzuimanalyse Mbo-sector

1^e kwartaal 2011 t/m 4^e kwartaal 2011

MBO Raad

Woerden, Juli 2012

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Het genereren van de verzuimgegevens	4
3. Van registratie naar informatie	5
3.1 Trendcijfers verzuim	6
3.2 Kosten van het verzuim	7
3.3 Verzuimdiagnose Mbo-sector	7
3.4 Verzuimcijfers andere bedrijfstakken	9
3.5 Inzoomen op verzuim ouderen.....	9
4. Samenvatting	10
Bijlage: De standaard rekenregels voor verzuimmaten	11

1. Inleiding

Eén van de belangrijkste doelstellingen van het Arboplusconvenant onderwijs, sector Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie (BVE) in de periode 2002 tot 2007 was het reduceren van het (ziekte)verzuim in deze sector.

In juni 2007 is tussen werkgevers- en werknemersorganisatie afgesproken te streven naar het behouden van de behaalde resultaten:

- het verzuimpercentage tot 1 jaar: beneden de 5%
- de verzuimfrequentie: minder dan 1,3 keer per medewerker
- de verzuimduur: korter dan 15 dagen

De verzuimgegevens van de MBO instellingen over geheel 2011 zijn verwerkt in deze sectorale verzuimrapportage door Mercus. De rapportage is weer voorzien van een analyse over het verzuimpercentage, de verzuimduur, frequentie en kosten. Het doel van deze analyse is extra inzicht te verschaffen in de trends en cijfers.

De analyse is in opdracht van Stichting Onderwijsarbeidsmarktfonds MBO opgesteld door de MBO Raad.

De beschikbare gegevens in de rapportage laten over 2011 een daling bij beide verzuimpercentages zien ten opzichte van 2010. De verzuimduur korter en langer dan 1 jaar zijn gedaald ten opzichte van 2010. De verzuimfrequentie in 2011 is fors toegenomen in vergelijking met de voorgaande rapportageperiode.

Leeswijzer

Na deze inleiding gaan we in hoofdstuk 2 van deze rapportage in op de wijze van genereren van de ziekteverzuimgegevens. Vervolgens worden in hoofdstuk 3 de gegevens gepresenteerd en nader bekeken. Tot slot volgt er in hoofdstuk 4 een samenvatting van deze rapportage.

In bijlage 1 zijn de standaard rekenregels voor verzuimaten weergegeven.

2. Het genereren van de verzuimgegevens

Voor het opstellen van deze analyse zijn de verzuimgegevens van 41 van de 66 MBO-instellingen verzameld. Het gaat hier om de gegevens van 35.410 personeelsleden, ten opzichte van de vorige rapportageperiode zijn de aantallen afgenomen. De gegevens betreffen 65% van het totaal aantal personeelsleden, waarmee de gegevens representatief voor de sector zijn.

Voor het berekenen en analyseren van de sectorcijfers wordt gebruik gemaakt van digitaal verwerkte gegevens. Het is namelijk niet mogelijk handmatig verwerkte gegevens nader te analyseren. Alleen van de instellingen met verzuimregistratiesystemen die verwerkt worden met Mercedes@work, instellingen die vanuit het CASO/Edukaat systeem leveren en van de instellingen die gegevens volgens het Protocol Personele Verzuiminformatie MBO leveren, is digitale verwerking van de gegevens mogelijk. In deze analyse betreft dat de gegevens van 41 instellingen.

Tabel 1

AANDEEL BRONNEN	aantal personeelsleden	%	aantal instellingen
Digitaal verwerkte bronnen	35.410	65%	41
Niet verwerkt	19.090	35%	25
Totaal	54.500	100%	66

Om het ziekteverzuim te kunnen monitoren wordt gewerkt met 'Toolkit Verzuimregistratie en –analyse BVE'. Hierin worden de standaard rekenregels voor verzuimmaten, de zogenaamde PUV-standaard gebruikt (Project Uniformering Verzuimgrootheden 1996). Door gebruik te maken van de standaarden is het mogelijk om betrouwbare verzuimcijfers op sectorniveau te genereren.

3. Van registratie naar informatie

In het overzicht verzuimgegevens van Merces worden twee soorten gegevens gepresenteerd. Namelijk alle verzuim en het verzuim dat na één jaar als beëindigd wordt beschouwd.

Het betreft het verzuimpercentage, de verzuimfrequentie, de gemiddelde verzuimduur en het nulverzuim die zijn berekend door alle verzuim, onafhankelijk van de duur van het verzuim, mee te nemen (VP 1 en VD 1). Nulverzuim is het percentage medewerkers dat niet heeft verzuimd.

Verder wordt er gekeken naar het verzuimpercentage en de verzuimduur, waarbij in de berekening alle verzuim na één jaar als beëindigd wordt beschouwd (VP 2 en VD 2). Deze gegevens worden gehanteerd bij de vergelijking binnen de sector en met andere sectoren.

Voor een vergelijk met het verzuim in de voorliggende periode wordt het verzuimpercentage 2 gehanteerd omdat dit vergelijkbare gegevens bevat.

Leeswijzer

In de eerste paragraaf worden de trendcijfers ziekteverzuim gepresenteerd. De tweede paragraaf geeft een indicatief beeld van de kosten. In paragraaf drie wordt in het verzuimvenster in beeld gebracht hoe de individuele instellingen zich verhouden binnen de sector. In paragraaf vier wordt een vergelijking gemaakt tussen de landelijke verzuimcijfers over alle beroepstakken, de cijfers van het algehele onderwijs en het Mbo-sectorgemiddelde. In de laatste paragraaf wordt verder ingezoomd op de verzuimcijfers van de leeftijdsgroep ouderen binnen de sector.

3.1 Trendcijfers verzuim

De verzuimgegevens in deze rapportage hebben betrekking op geheel 2011.

Geanalyseerd worden het verzuimpercentage (VP2), de verzuimfrequentie, de gemiddelde verzuimduur (VD2) en het nulverzuim (Nulverzuim is het percentage medewerkers dat niet heeft verzuimd in de verslagperiode) die zijn berekend over alle verzuim t/m 12 maanden. Deze gegevens worden gehanteerd bij de vergelijking binnen de sector en met andere sectoren.

Onderstaande tabel geeft de ontwikkelingen weer van de verzuimgegevens over de afgelopen drie jaren. Het verzuimpercentage en de verzuimduur laten een daling zien ten opzichte van de voorgaande rapportageperiode over geheel 2010. De verzuimfrequentie toont een stijging ten opzichte van de voorgaande rapportageperiode. Verder is het percentage medewerkers dat niet heeft verzuimd een beetje toegenomen van 43,1% naar 43,5%.

Tabel 2

	juni 2009	ultimo 2009	juni 2010	ultimo 2010	juni 2011	ultimo 2011
Verzuimpercentage 2	5,0%	4,9%	5,1%	5,1%	4,9%	5,0%
Verzuimfrequentie	1,3	1,4	1,3	1,3	1,2	1,4
Verzuimduur 2	15,9	15,6	16,3	16,9	17,5	16,0
Nulverzuim	42,0%	40,5%	42,0%	43,1%	45,2%	43,5%

Toelichting tabel 2. Voor elk jaar zijn juni en december als meetpunt genomen. De vermelde gegevens zijn gebaseerd op de voorafgaande twaalf maanden.

In tabel 3 volgen we de verzuimgegevens binnen de personeelscategorieën Ondersteunend en Beheerspersoneel (OBP) en Onderwijzend Personeel (OP). Binnen deze rapportage kunnen we helaas niets zeggen over de verhouding OP & OBP. In de systemen van Raet is een defect opgetreden waardoor de verzuimlevering vanuit deze systemen niet geheel correct is. In de levering van Raet kan nu niet goed een onderscheid gemaakt worden tussen OP en OBP en dit heeft tot gevolg dat sectoraal deze verdeling ook niet te maken valt doordat de cijfers beïnvloed worden door de afwezigheid van de verdeling bij Raet. Raet gaat intensief aan de slag om het defect aan te passen voor de volgende levering. Dit zullen ze in samenwerking met de MBO Raad doen.

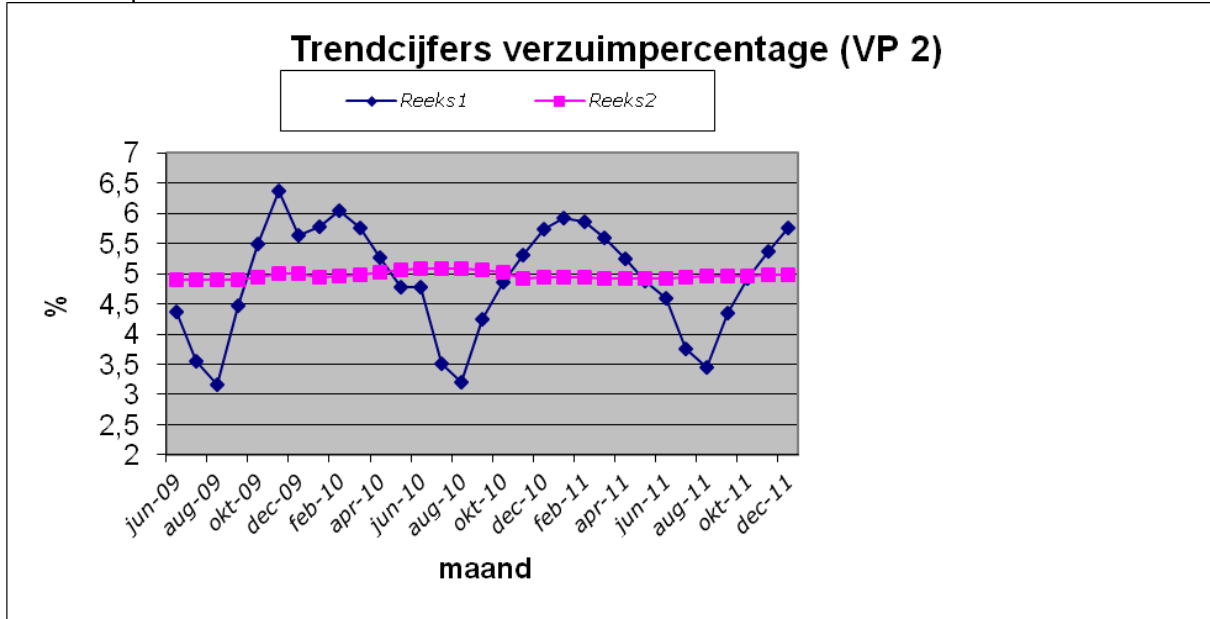
Tabel 3

	VP2 ultimo 2010	VF ultimo 2010	VP2 jun-11	VF jun-11	VP2 ultimo 2011	VF ultimo 2011
OBP	4,9	1,31	4,75	1,23	N.v.t.	N.v.t.
OP	5,19	1,29	5,0	1,24	N.v.t.	N.v.t.

OBP= Ondersteunend en Beheerspersoneel, OP= Onderwijzend Personeel

In grafiek 1 is het gemiddelde verzuimpercentage per maand weergegeven. Daarnaast is een trendlijn getekend. Deze is ontstaan door bij iedere maand het verzuimpercentage van de daaraan voorafgaande 12 maanden weer te geven.

Dit voortschrijdend gemiddelde verzuimpercentage geeft een goed beeld van de ontwikkeling van het ziekteverzuim, omdat dit niet wordt verstoord door (toevallige) pieken in ziekteverzuim of verzuimmeldingen, bijvoorbeeld tijdens de zomervakantie. Te zien is dat de winterpiek eind 2009/begin 2010 veel langer duurt en dus heviger is ten opzichte van de winterpiek een jaar later op eind 2010/begin 2011. Mede hierdoor daalt de trendlijn eind 2010 tot onder de 5%. De eind lenteperiode/begin zomerperiode van 2011 laat een verzuimpercentage zien welke hoger ligt dan de voorgaande jaren. Dit heeft ook effect op het voortschrijdend gemiddelde welke weer iets stijgt na de daling in de winterperiode.

Grafiek 1

3.2 Kosten van het verzuim

In deze verslagperiode is een bedrag van iets meer € 155,4 miljoen uitgegeven aan verzuimkosten. Hiervan komt ongeveer € 15 miljoen voor rekening van het langdurend verzuim (langer dan 1 jaar) en ongeveer € 140,4 miljoen voor het verzuim in het eerste ziekte jaar. Bij de kostenberekening is gebruik gemaakt van het verzuimpercentage en de gegevens over de gemiddelde personeelslast (GPL) per FTE op jaarbasis (gemiddeld brutoloon jaarbasis + eindejaarsuitkering + vakantietoeslag + salaris opslag)¹. Het resultaat hiervan wordt geëxtrapoleerd naar totaal aantal FTE in de sector. Bij de kostenberekening worden eventuele bijkomende kosten voor vervanging niet meegenomen in de calculatie.

3.3 Verzuimdiagnose Mbo-sector

Door een relatie te leggen tussen de verzuimfrequentie en het verzuimpercentage is een verzuimdiagnose van de Mbo-sector gemaakt dat in onderstaand verzuimvenster is weergegeven. In dit verzuimvenster (grafiek 2) is tevens te zien hoe individuele instellingen zich verhouden op basis van het **streefcijfer** welke bestaat uit een verzuimpercentage van 5% en de verzuimfrequentie van 1,3. Elke instelling is middels een cijfer weergegeven. Per kwadrant is zichtbaar waaraan instellingen aandacht zouden moeten besteden om uiteindelijk het verzuim te reduceren.

¹ Bron: bestand personeelsgegevens sector mbo, oktober 2010 MBO raad

hoog kort en laag lang verzuim						VF	hoog kort en hoog lang verzuim						
				43		$\geq 1,9$		54					
						<1,9							
						<1,85		24					
		41				<1,8							
	29			10		<1,75	20						
			9			<1,7							
						<1,65				47			
						<1,6		12			56		
						<1,55	13+39		61				
				32+38		<1,5	59						
				28+50		<1,45	6			42			
			11			<1,4							
				8		<1,35	27						
$\leq 2,5$	<3	<3,5	<4	<4,5	<5	5	<5,5	<6	<6,5	<7	<7,5	$\geq 7,5$	VP2
				23	31	<1,3	15	40					
	1				22+35	<1,25	4						
					5	<1,20	36			53			
			17			<1,15	49		63+64				
				51		<1,1							
			30			<1,05							
						<1							
						<0,95							
						<0,9							
						<0,85							
						<0,8							
						<0,75							
						$\leq 0,7$							

laag kort en
laag lang
verzuim
Grafiek 2

laag kort en
hoog lang
verzuim

In totaal hebben 21 van de 41 (51%) instellingen een verzuimpercentage dat hoger ligt dan het streefcijfer van 5%. In de vorige verslagperiode over geheel 2010 lagen er 24 van de 52 instellingen hoger dan het streefgemiddelde (46%). Het aantal instellingen met zowel een hoge meldingsfrequentie als een hoog verzuimpercentage is 13. Het percentage instellingen met een verzuimfrequentie die hoger is dan het streefcijfer is gestegen van 50% naar 59% ten opzichte van de vorige verslagperiode. Dit betekent dat er procentueel meer instellingen verantwoordelijk zijn voor de hoge verzuimfrequentie.

3.4 Verzuimcijfers andere bedrijfstakken

Over geheel 2011 was het ziekteverzuim (VP1) van Nederlandse werknemers gelijk aan het ziekteverzuim over geheel 2010, namelijk 4,2% (Bron: CBS). Het MBO-sectorgemiddelde van VP1 ligt hier boven met 5,74%. De gehele onderwijssector is de bedrijfstak die op een gedeelde vierde plaats staat qua hoogste verzuimpercentages (VP1) in 2011 met een gemiddelde van 5,1%. De onderwijssector deelt deze plaats met de sectoren Waterbedrijven en afvalbeheer en Niet-commerciële dienstverlening. De sectoren Openbaar bestuur, Industrie en Gezondheids- en welzijnszorg hebben een hoger percentage (Bron: CBS).

3.5 Inzoomen op verzuim ouderen

Een leeftijdsgroep die nadere aandacht behoeft in het kader van verzuim is de totale (OP + OBP) groep ouderen van 55 tot 65 jaar. Hieronder volgt een overzicht van de belangrijkste verzuimgegevens over een tijdsbestek van drie jaar.

	2009		Medio 2010		2010		Medio 2011		2011	
maten	55-65	sector	55-65	sector	55-65	sector	55-65	sector	55-65	sector
VP1	7,26	5,82	7,68	5,97	7,71	5,86	7,37	5,68	7,78	5,74
VP2	5,75	4,91	6,18	5,13	6,36	5,07	6,15	4,89	6,57	4,98
VF	1,14	1,36	1,14	1,33	1,16	1,3	1,12	1,24	1,26	1,4
VD1	22,18	16,74	26,94	18,08	29,29	19,42	29,23	19,47	26,08	17,1
o-verzuim	58,03	40,5	60,59	42,02	58,02	43,08	62,08	45,15	57,96	43,5

De groep ouderen hebben een beduidend hoger verzuimpercentage ten opzichte van de sector. Opvallend hierin is dat er, gezien het nulverzuim, minder ouderen verzuimen ten opzichte van het sectorgemiddelde. Dit verzuim is minder vaak, maar van langere duur ten opzichte van het sectorgemiddelde. In de rapportageperiode 2011 is het verschil bij het verzuimpercentage 2 en de verzuimduur tussen ouderen en sector groter geworden in vergelijking met de voorgaande jaren. Bij de ouderen is met name, in vergelijking met 2010, de verzuimduur aanzienlijk afgenomen. Dit heeft echter niet geleid tot lagere verzuimpercentages, doordat de verzuimfrequentie bij de ouderen behoorlijk is gestegen. De gehele sector heeft iets lagere verzuimpercentages in de rapportage van 2011 in vergelijking met rapportage van 2010. De verzuimfrequentie is voor de sector toegenomen, waardoor de daling in de verzuimpercentages niet significant is.

4. Samenvatting

De gelijkblijvende trend van het verzuim in de Mbo-sector vanaf 2004 zette eind 2007 om in een lichte stijging. In de rapportageperiode over 2011 zijn allebei de verzuimpercentages weer wat gedaald. Dit komt omdat het nulverzuim en de verzuimduur zijn verbeterd ten opzichte van de vorige rapportageperiode. De voornaamste verzuimindicator, verzuimpercentage 2, is in 2011 gedaald naar 4,98%. Dit is een daling ten opzichte van de vorige rapportageperiode over geheel 2010, waar het verzuimpercentage 2 nog 5,07% was.

De daling brengt het verzuimpercentage 2 onder de doelstelling van 5,0 procent. De verzuimfrequentie laat een stevige stijging zien waardoor de frequentie met 1,4 ruim boven de streefwaarde van 1,3 komt te liggen. Ook is er een behoorlijke daling in bij verzuimduur 1 & 2 te zien. Ook is het nulverzuim van 43,5% in 2011 iets verbeterd ten opzichte van 2010, waar het nulverzuim 43,1% was. Dit alles betekent dat er in 2011 gemiddeld minder medewerkers verzuimen en de medewerkers die verzuimen doen dit gemiddeld minder lang. Echter de medewerkers die in 2011 verzuimen, doen dit gemiddeld wel vaker dan in 2010. De gemiddelde verzuimduur 1 is de afgelopen periode met bijna tweeënhalve dag afgenomen ten opzichte van de vorige rapportageperiode. Verzuimduur 2 is met zowat één dag afgenomen. De effecten van de aanzienlijke stijging in verzuimfrequentie en aanzienlijke daling in verzuimduur zorgen ervoor de verzuimpercentages nagenoeg onveranderd blijven.

Van de instellingen kampen 13 met een dubbele problematiek. Een hoge frequentie en een lange verzuimduur. Dit is er 1 minder ten opzichte van de vorige verslagperiode.

Één van de belangrijkste doelstellingen van het Arboplusconvenant onderwijs, sector BVE was het reduceren van het (ziekte)verzuim in deze sector. Het streven voor deze rapportageperiode is de behaalde resultaten te behouden.

- Het verzuimpercentage 2 is 4,98%, hiermee onder de doelstelling van 5%.
- De verzuimfrequentie is 1,4 keer per medewerker en ligt boven de doelstelling van 1,3.
- De verzuimduur 2 van 16,0 dagen ligt boven de doelstelling van 15 dagen.

Één doelstelling is in deze rapportageperiode behaald. Met name de aanzienlijke stijging bij de verzuimfrequentie is zorgwekkend. Om deze reden adviseert de MBO Raad elke instelling de aankomende tijd goed te letten op het verzuim binnen de instelling en dan in het bijzonder de frequentie dat de medewerkers verzuimen.

Bijlage: De standaard rekenregels voor verzuimmaten

Alle instellingen gebruiken de volgende vijf inputgegevens voor een adequate verzuimregistratie:

- Identificatie van het verzuimgeval.
- Aanvangsdatum van het verzuimgeval.
- Hersteldatum van het verzuimgeval.
- Wel of geen zwangerschapsverlof.
- Percentage van het partieel verzuim.

In de Toolkit wordt uitgegaan van de volgende verzuimmaten (outputgegevens):

- Verzuimpercentage (VP) (deel van de werktijd verloren wegens verzuim).
- 12-maands voortschrijdend gemiddelde.
- Gemiddelde verzuimfrequentie per persoon op jaarbasis (VF) (gemiddelde aantal verzuimmeldingen per werknemer).
- Gemiddelde verzuimduur per verzuimgeval op jaarbasis (VD) (hoeveel dagen per geval is verzuimd).
- Het percentage nulverzuim.
- Streefcijfers.

Voor de berekening van het verzuimpercentage worden de volgende regels toegepast:

- Gedeeltelijk verzuim wordt naar rato meegerekend.
- Verzuim van parttimers wordt naar rato van de aanstellingsomvang meegewogen in de gemiddelden.
- Therapeutisch werken wordt als volledig verzuim meegerekend.
- Zwangerschap wordt niet meegerekend.
- Verzuim dat de duur van 365 dagen overschrijdt, wordt in een apart percentage weergegeven.